

Актор Олексій Богданович.
Фото Олександра Ктиторчука.

Улітку 2008 року режисер Наталія Бондарчук розпочала зйомки фільму «Гоголь. Найближчий». До співпраці вона запросила кіностудію ім. О.Довженка та українських акторів.

ОЛЕКСІЙ БОГДАНОВИЧ: «СПРАВДІ ГОГОЛІВСЬКИЙ РІК»

Розмову веде Лілія Бондарчук

– Олексію, як вас знайшла роль Олександра Данилевського?

– Наталія Бондарчук напередодні зйомок першого фільму циклу «Золоте століття» – стрічки «Пушкін. Остання дуель» – приїжджала до Києва у справах і ще тоді, як мені переказали, виявила бажання зі мною поспілкуватися. Проте з поважних причин наша зустріч не відбулася. Ми познайомилися влітку 2008 року: вона завітала до Києва, шукаючи (вже для картини про Гоголя) типаж з України – актора, спроможного зачарувати українською піснею, «приголомшити» українським гумором. Так сталося, що прізвище вашого покійного слуги опинилося першим у списку, який агенція «Гільдія кіноакторів» підготувала для Наталії Сергіївни.

Почувши пояснення режисера про майбутнього персонажа – чоловіка веселої вдачі, без комплексів і забобон, – я мимоволі почав розповідати гості анекдоти, але не банальні, а з певним присмаком. Спершу вона сміялася. Потім – дуже сміялася. Зрештою – сміялася до сліз. А заспокоївшись, сказала: «Олексію! Що ви накоїли?» «Що?» – запитую. «Я ж тепер більше нікого не хочу запрошувати!» Ми знову пожартували і попрощалися. А згодом мені зателефонували й повідомили: Наталія Бондарчук просить ще про одну зустріч, мовляв, щоб представити актора московським продюсерам, треба зафільмувати невеличкий епізод за його участю. Ігор Дністрянський, який супроводжував її, «попрацював» оператором, і ми попрощалися вдруге. Щиро кажучи, не сподівався, що отримаю запрошення зніматися. Аж раптом дзвінок із Москви: «Будь ласка, негайно надішліть факсом інформацію про свій розмір, зріст...». Так розпочалася наша з Наталією Сергіївною співпраця.

– Вивчивши щоденники Миколи Васильовича, режисер

упродовж перших знімальних днів зазначила: «У Гоголі з самого початку жили два світи: потаємний ментальний (тобто художній) і буденний. Ми повсякчас показуємо ці два світи в нашій картині». Олександр Данилевський, на ваш погляд, представник якого з двох?

– Запропонувавши роль Данилевського, Наталія, вочевидь, залучила мене до буденного світу генія. Мій персонаж – не вигаданий. Саме Олександра Данилевського вважають єдиним другом Гоголя: він ішов пліч-о-пліч із Миколою Васильовичем з юних літ і до кончини письменника. Хоча за характером Данилевський – цілковита протилежність Гоголя. Олександр, чоловік епікурейського складу, любив життя в усіх його проявах: забави, жінок (зокрема знався на флірті з ними)... Утім, знайшов час і для одруження, а коли народився первісток, попросив Гоголя стати хрещеним батьком свого сина.

Шкода, що через брак коштів зйомки призупинено. Фільм варто завершити. Певен, він приверне увагу глядача. Робочий матеріал, який я мав нагоду переглянути, дає підстави це стверджувати. Історія цікава! У ній є екскурси в дитинство письменника – часи, коли проявилися перші дивацтва (чи, як їх ще називають, фанаберії) маленького Миколки, а також чітка адвокатська позиція режисера.

– Адвокатська?

– Скажімо, сцену загибелі кошеняти, принесеного Миколкою до озера, Наталія не знімала буквально. Вона вдалася до особливого натяку. У кадрі хлопчик немов замислюється: кошеня було в реальному житті чи, як марення, тільки привиділося?

– У яких місцях знімали?

– Сцени, зокрема з моїм персонажем, у Московській області (у маєтку Середняково) й у Великих Сорочинцях. Планували продовжити роботу в Криму (Гурзуф), у

Радмила Щоголева, Олексій Богданович, Євген Редько під час зйомок фільму «Гоголь. Найближчий». Режисер Наталя Бондарчук. Фото Наталії Стан.

Львові, а також в Італії та Голландії, позаяк Данилевський не раз супроводжував Гоголя в його поїздках. Сподіваюся, зйомки відновлять навесні. Наталія Бондарчук розраховує на допомогу влади: офіційна прем'єра фільму, присвяченого 200-річчю письменника, повинна відбутися 1 квітня 2009 року, в день народження Миколи Васильовича.

– Як працювалося з Євгеном Редьком – виконавцем ролі Гоголя?

– Кожен актор, який грає головну роль, інколи та й перетягує ковдру на себе (знаю це по собі). Кілька непорозумінь між нами таки трапилося. Проте ми швидко знайшли спільну мову і навіть потоваришували. Приємно, що в наше чоловіче товариство раз у раз «втручалася» Анастасія Заворотнюк, вона ж Смирнова-Россет – жінка, в яку Микола Васильович був таємно закоханий.

Не можу не поділитися тим враженням, яке справила на мене Валентина Теличкіна (в картині – мати Гоголя). Ця актриса і перед камерою, і в житті випромінює надзвичайну теплоту, душевність, мудрість. Її енергетика налаштовує на позитивне світосприйняття. Пригадую сцену, коли Данилевський із вагітною дружиною (українська актриса Радмила Щоголева) приїхав до Гоголя в гості. Після обіду мати письменника знайшла хвилинку, щоб поділитися з Данилевським своєю тривогою стосовно долі Миколи... У її ставленні до синового друга так багато лагідності! Сергій Аксаков писав: «Не знаю, чи бодай хтось любив Гоголя. Гадаю, що ні». Робота Валентини Теличкіної, на мій погляд, доводить, що одна жінка його таки любила – мати.

– Серед акторів був і півторамісячний малюк, чи не так?

– Так, у Великих Сорочинцях малюка знімали в церкві, коли знімали хрещення сина Данилевського. Актори

Робочий момент зйомок картини «Гоголь. Найближчий». Фото Наталії Стан.

особливо хвилювалися, тримаючи його на руках, бо, окрім усього, в той день дитя ще й захворіло. Коли граєш із немовлям, почувашся винятково відповідальним. В «Украденому щасті» я знімався з дев'ятимісячним хлопчиком. І дитина на момент зйомок теж погано почувалася. Уявіть, вона плаче, а я мушу щось таки грати та ще й приховувати від камери її сльози. Серце рвалося на шматки...

Сцена хрещення виявилася нелегкою і для техніки. Тільки-но всі приготувалися і пролунали слова: «Мотор! Камера!» – вийшов із ладу генератор. Гасимо свічки... Перевірили генератор – усе в порядку, ніби не повинен підвести. Запалюємо свічки... «Мотор!» – генератор знову не працює. І так разів шість! Наталя попросила всіх постояти в тиші і звернутися до Бога за дозволом на цю сцену. Ми помолилися, а Євген Редько з власної волі перецілував усі образи... Однак того дня хрещення ми так і не зняли.

– *Наталія Сергіївна розповідала журналістам, що «Гоголь» буде неодмінно двомовним. Існуватимуть два сценарії до фільму: один – для європейського глядача, другий – для російського. Це позначилося на вимогах до акторів?*

– Звук писали традиційно – на майданчику, тобто всі актори працювали з мікрофончиками, які доводиться маскувати під костюмом. Поза тим достеменно відомо, що матеріал переозвучуватимуть.

– *Українські пісні в картині звучатимуть? Ваші чудові вокальні дані, відомі глядачам завдяки виставі «Ех, мушкетери, мушкетери...», режисер уже використала чи тільки планує?*

– Українськими піснями фільм забезпечила Анна Левченко. І, напевно, вже по вінця – співати актриса любить. Анна грає няньку Миколки – селянку Марусю. Ця невеличка роль і її виконавиця додають картині неабиякої колоритності. У кадрі співали й інші персонажі, тому, гадаю, мій вокал не знадобиться. Хоча прохання режисера приготувати українську пісню з еротичним «підґрунтям» я виконав: про всяк випадок маю наготові історію про козака, який приїхав до дівчини і якого ця дівчина не пускає до хати... Одне слово, «жартували» вони до зорі... Треба сказати, пісня не цнотлива; можливо, під час зйомок за кордоном трапиться нагода її «виконати».

– *Усі три фільми циклу «Золоте століття» знімає оператор Марія Соловйова.*

– Марія – з числа тих операторів, які не звертаються до актора з проханням: «Поверніться ось так...», а самі намагаються «впіймати» його органіку. Вона майстерно виставляє світло і взагалі ставиться до своєї роботи скрупульозно. Утім, як і група загалом. Чого варта, зокрема, майстерність костюмерів: одяг Данилевського шили, базуючись тільки на моїх «числових характеристиках», і на першій же примірці все було ідеально.

Кінематографічні канони шанують і режисер, і оператор: знімали по кілька дублів, водночас загальний, середній і великий плани, не цуралися репетицій. Є актори, для яких вервечка дублів – справжня мука, мені ж кожний наступний дубль додає спокою і впевненості, обдарує якимись «вигадками».

– *А в театрі? Щось змінюєте в образах, яких граєте впродовж кількох років?*

– Найстаріша вистава, у якій працюю, – «Приборкання норовливої». Прикро й важко на душі, коли у постановках-ветеранах, таких, як ця робота Сергія Данченка, розсипається ансамбль. Виконавців «неголовних» ролей можна зрозуміти: із часом їм стає нецікаво працювати, і як наслідок – їхнє почуття відповідальності згасає. Мене ж таке акторське розхолодження дратує, бо в результаті у виставі з'являється бруд. «Приборкання» – комедія, але театр – не «Comedi club». На театральній сцені актор не має права прислуговувати глядачеві, зокрема його бажанню посміятися. На жаль, інколи доводиться нагадувати про це колегам.

Мені цікаво в «старих» виставах, до того ж що далі, то цікавіше. З роками накопичується досвід, щось у моєму світогляді змінюється, а відповідно – змінюється і ставлення до постановки. Тому, зрештою, я змінюю наповнення того образу, який граю. Проте в межах розумного! Щоразу перед виходом на сцену обмірковую: «Що й де можна оновити?» Трансформую бодай дрібниці в характері свого персонажа. Іноді це відбувається спонтанно, як імпровізація. Цікаво, що глядачі зауважують «нововведення». Ті, хто переглядає спектаклі кілька разів, підходять зі словами: «Ви сьогодні абсолютно по-іншому грали, ніж попереднього разу!» Такі слова тішать, бо вистава мусить бути живою. Однак у межах смаку, тенденції, яку намалював режисер, та структури!

«Маленькі подружні злочини» (попри те, що робота, скажати б, – з числа «молодих») шанувальники театру також подивилися не раз. Днями я презентував Жіля в трохи комедійному ракурсі. Скупий на емоції письменник, якого граю, раптом розсмішив публіку, а потім (знову несподівано для всіх) повернувся до своєї серйозності. За допомогою контрасту вдалося тримати глядача в напруженні.

– *Вас запросили на роль Подколюсіна у виставі «Одруження» за Гоголем, яку театр імені Франка готує до ювілею Миколи Васильовича. Ви раді?*

– Позаяк грати доведеться жениха, то виходить, що радий! Якось Валентин Козьменко-Делінде повідомив, що планує розпочати роботу над «Одруженням» і хоче запросити мене до співпраці. Перечитав комедію і вирішив: «Подколюсін – вочевидь не я, а от Кочкарьов – стовідсотково мій матеріал!» Режисер запропонував роль Подколюсіна. Виходячи з мого амплуа, це чужа роль!

– *Валентин Козьменко-Делінде вдався до того самого ходу, що й режисер Ірина Несторенко, яка свого часу запросила вас на роль Сальєрі у виставу «Віч-на-віч з Моцартом» у Національній філармонії.*

– Так, я думав про роль Кочкарьова, навіть смакував її. Валентин воліє ставити трагікомедію, а не комедію і щиро зізнається, що йому нецікаво створювати виставу, де Богданович – Кочкарьов, а Бенюк – Подколюсін. Я ж згадую, як приголомшливо зіграв Подколюсіна в кіно Олексій Петренко! До речі, дуєт Подколюсін – Кочкарьов перегукується з дуєтом Гоголь – Данилевський із фільму Наталії Бондарчук. У театрі цього року, схоже, доведеться грати а ля Гоголя.

Налаштований активно працювати, оскільки виставу плануємо випустити в квітні – теж до ювілею Миколи Васильовича. 2009-й у моєму житті – справді гоголівський рік.